

The whole day of 24th I was in town, and therefore I only heard that you have been trying to get in touch with me. If you still want to talk me on the phone the best time is always in the morning.

Yours sincerely

PIL 704. f. 342. ó. e. (eredeti)

*

Kedves Miss Morgan,

Budapest új neveket adott a város utcáinak, körútjainak, hídjainak. A legszimbolikussabb átnevezés a széles Károly király körúté a városközpontban Somogyi Béla körútra.

Somogyi Béla volt a magyar Matteotti, akit Horthy tengernagy parancsára gyilkoltak meg. Mártírunk leánya Hatvany Lajos báró felesége, aki most Londonban él az én kis házamban. Szeretném ajánlani, hogy ebből az alkalomból kérje fel a BBC Hatvany bárónét egy rövid beszélgetésre, melyben felidézhetné apja emlékét. Biztos vagyok abban, hogy szereplését a magyar hallgatók nagy örömmel fogadnák, és az ilyenfajta propaganda segítene a baráti atmoszféra megteremtésében Magyarország és Anglia között, s ezért az ilyen fontos alkalmakat nem kellene negligálni.

24-én egész nap a városban jártam, és ezért csak hallottam, hogy Ön próbált megtalálni. Ha még kíván telefonálni nekem, a legjobb idő erre mindig a reggel.

¹ Giacomo Matteotti képviselőt, az olasz Szocialista Párt titkárát 1924. június 10-én meggyilkolták, miután a parlamentben leleplezte a fasiszták választási csalásait.

80. KÁROLYI MIHÁLY RIPKOVÁHOZ

(London, 1945. május 26.)

Chère Madame,

La Baronesse Hatvani vient de me dire que vous avez déjà reçu des nouvelles de votre mari et qu'il a été fêté chaleureusement. Tout cela ne m'étonne pas, mais quand même je suis content que Ripka est maintenant dans sa patrie bien aimée.

La Baronesse m'a aussi dit qu'il y a encore pas mal de pénurie à Prague et pour cela je me suis permis de vous envoyer par l'intermédiaire de la Baronesse Hatvany un tout petit paquet, contenant quelques conserves que moi-même j'ai reçu d'un ami de New York qui croit obstinément qu'il y a famine à Londres. Je sais que c'est bien peu et ça sert seulement de faire sentir que ses amis pensent à lui.

Agréez, chère Madame, l'expression de ma plus haute considération.

PIL 704. f. 342. ó. e. (másodpéldány)

*

Kedves Asszonyom,

Hatvany bárónőtől értesültem, hogy már kapott híreket a férjétől, és hogy igen melegen ünnepelték. Mindez számomra nem meglepő, de azért boldog vagyok, hogy Ripka végre szeretett hazájában van.

A bárónő azt is mondta, hogy Prágában még elég nagy az inség, s ezért bátorkodom küldeni Önöknek Hatvany bárónő közvetítésével egy icipici csomagot, néhány konzervvel, amelyet magam is egy New York-i barátomtól kaptam, aki makacsul azt hiszi, hogy

Londonban éhínség van. Tudom, hogy ez nagyon kevés, és mindössze arra való, hogy éreztesse: a barátai gondolnak Önökre.

Fogadja nagyrabecsülésemet stb...

81. KÁROLYI MIHÁLY VÁMBÉRY RUSZTEMHEZ

(London, 1945. május 28.)

Kedves Rusztem,

Bizonyos aggodalommal tölt el, hogy nem kaptam levelet Tőled, és képviselővé választásod óta nem nyilatkoztál.

Nem tudom, szükséges-e, de amennyiben igen, nagyon rá akarlak beszélni arra, hogy a világért se habozzál, s ahogy alkalmad nyílik erre, nyílegyenesen menj haza. Nagy jelentőséget tulajdonítok annak, hogy képviselővé választottak. Ha Téged nemcsak hogy képviselőnek, de az újjáéledt Társadalomtudományi Társaság elnökének is megválasztottak, ez annyit jelent, hogy a független, szabad szellemet becsben tartják. Hiszen te sohasem rejtetted véka alá a véleményed és a kommunista s szociáldemokrata pártokat egyaránt erősen kritizáltad. Most már nyilvánvaló, hogy az oroszok feladták régi vonalukat, és olyan embereket is szívesen látnak, akik nem állnak marxista alapon, s valóban arra törekednek, hogy egy széles bázisú progresszív rendszert hívjanak életre. Igaz, elfogadták Vöröst és Miklóst is, de ne felejtse el, hogy ezek feltétel nélkül behódoltak az új rendszernek és engedelmes eszközeivé váltak a progresszív pártoknak. Persze ez nagy szépséghiba, de lényegében nem változtat a fejleményeken.

A baloldaliakra ez nem áll, mert különböző nézetű haladó szellemű embereknek semmit sem kell feladni elveikből. Így hát Te egy jottányit sem engedsz, ha hazamész és részt veszel a munkában. Sőt fontos feladat vár rád, olyan feladat, amelynek elvégzése szívügyed. Te jó viszonyban vagy a szomszéd népek haladó politikusaival, és kapcsolataid, makulátlanul antiszovinizta múltad predestinál arra, hogy a megbékélés munkáját vállalj és a kapcsolatokat elmélyítsd. Az orosz politika máris sokat tett azért, hogy a régi dunai ellentétek megszűnjenek, és ezért vonaluk teljesen egybevág a te elgondolásaiddal. Jelenleg a szomszéd népek sovinizmusa veszedelmesebb, mint a magyaroké, és ezért éppen arra van szükség, hogy olyan emberek tárgyaljanak velük, akikben feltétlenül megbíznak. Az oroszok federációellenessége is csak addig fog tartani, amíg nem látnak feltétlenül garanciát arra, hogy progresszív, oroszbarát rezsimek szilárdulnak meg a különböző országokban. A cordon sanitaire veszélye mindaddig fennáll, amíg a reakció különböző csatornákon beszívároghat. A Mihajlovcso, a Radescuk stb. intő jel a számukra.

Sokat tehetsz mint jogtudós is. A Galilei Kör és a Társadalomtudományi Társaság felkészítése arra mutat, hogy komoly tudományos ártértékelésre és átnevelésre készülnek. Egyelőre hiányoznak a káderek, és ezért van szükség a káder nevelőkre. Az a tény, hogy Hozzád közel álló emberek (Auer Pál, Csécsy,¹ Major Róbert,² Supka³) fontos szerephez jutottak, szintén megnyugtatóan hathat.

Az én hazautazásom érthetetlen okokból még mindig a levegőben lóg, amennyiben még mindig nem kaptam hivatalos értesítést sem megválasztásomról, sem hazahívásomról. Ez annyival is furcsább, mert a magyar lapok híradásai szerint már május elsejére hazavártak. Pedig hát addig nem mehetek haza s addig nem kérhetek exit permitet,⁴ amíg a hivatalos írás a kezemben nincs, mert az újságok és a Kossuth Rádió közlésére nem támaszkodhatom. Ennek a késésnek többféle oka lehet. Lehet, hogy az államforma kérdésének felvetése körül haboznak, s lehet, hogy az európai helyzet tisztázására várnak. Sajnos, ez a késés most meg is felel nekem, mert a feleségem beteg és szanatóriumban fekszik. Az orvosok véleménye szerint szeptember előtt nem lesz utazóképes.